

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

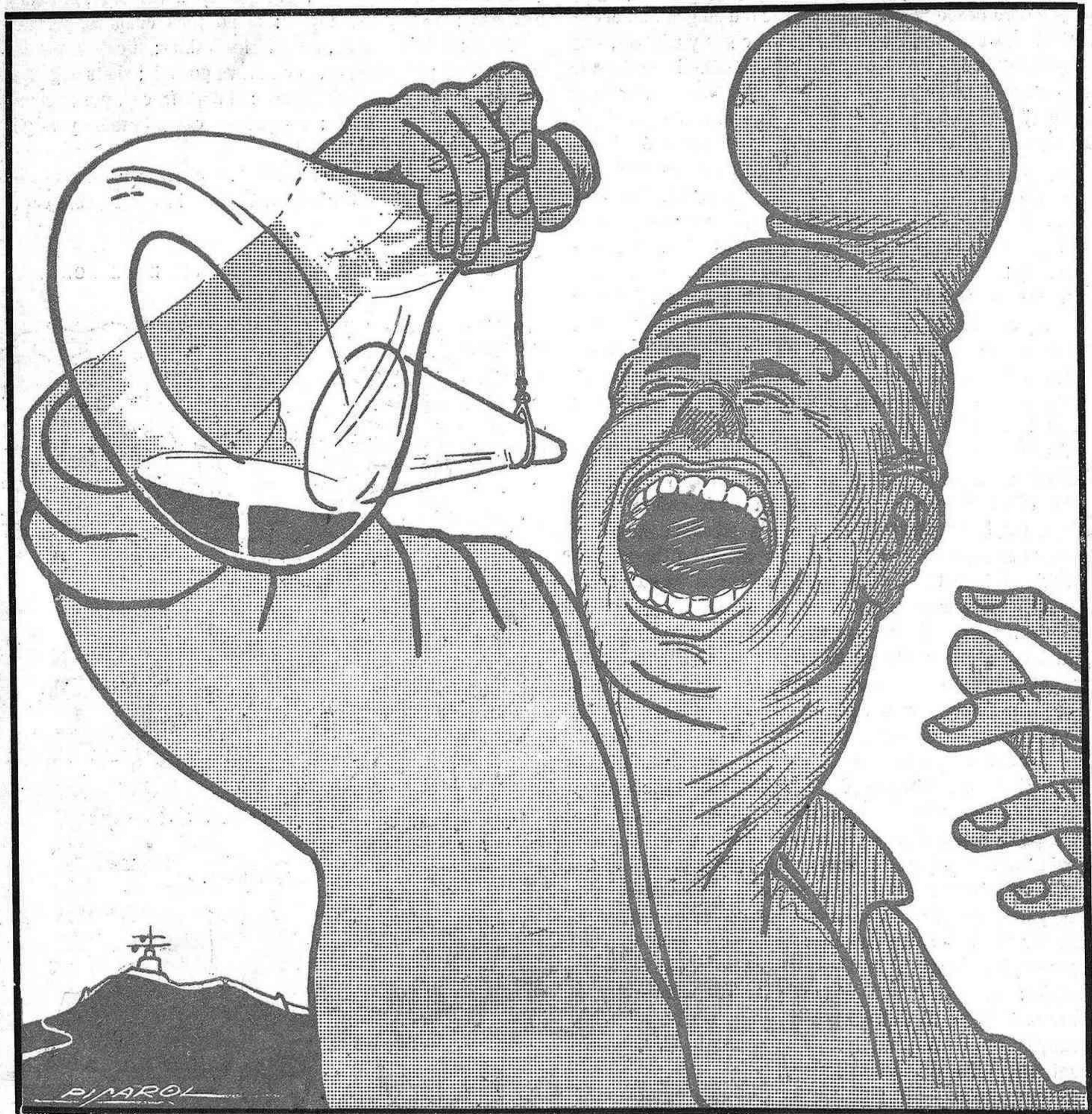
BARCELONA 31 DE JANER DE 1913

NÚM. 1779 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

DESPRÉS DE L'APROBACIO DEL DICTAMEN

— La pagarem, si s'hi empenyen,
mes beure'n ja es altra cosa...
¡Mentres hi hagi sang de Cristo,
d'aigua, no'n tasto una gota!

CRÒNICA

HOMENATGES

Abans de que'l nostre delecte amic, en Santiago Rusiñol, acabi la seva sàtira, titulada, si fa o no fa, com aquesta mateixa crònica, hem de parlar nosaltres de la passa que, d'un quant temps ensà, assota les nostres reputacions.

La paraula té un sentit molt ample, y per homenatge's pot entendre desde la solemne coronació d'un geni, ab assistència de les autoritats eclesiàstiques, civils y militars, fins la modesta libació, en una glorieta d'hostal. Generalment, els nostres homenatges, consisteixen en apats. Per això homenatjar es sinonim de menjar de fonda, fins al punt que les famílies, quan senten parlar de la glorificació d'algú, ja's preparen a suprimir un plat a taula. L'història de nostra producció artística, literària y musical, y la seva valua, està escrita sobre targes de *menús*. Els nostres novelistes, poetes, filòlegs, musics y homes representatius, donen més ganancia als hotels que tots els forasters plegats.

Apenes hi hà res que no mereixi un homenatge. Admirar a un amic es tenir deù, quinze, vint o vinticinco pessetes, pera adherirse a un sopar. L'admiració, a Barcelona, se demostra menjant. Els homenatjadors se recluten entre'ls més cansats de la cuina casolana y no entre'ls més incondicionals devots del festejat.

Treballar alguns mesos, tal vegada anys, pera sopar de franc entre companys que trinquen ab xampany ditirambic —es el més insincer dels vins,—rodejat d'admiradors d'ocasió, que mai han sapigut quina cosa era admirar; agullonat per importuns que acaben per fer dir tonteries a l'home que tal volta, en la mateixa obra que li celebren, ha expressat idees profundes, no es pas realment temptador.

Si l'anfitrió pensés, en aquets casos, que en la taula s'hi asseuen molts comensals que han tingut desprendiment pera pagar el cobert y no l'han pas tingut pera comprar el llibre —posem un llibre, per exemple,—el menjar d'homenatge li faria mal profit. Si pensés, encara, que allí n'hi han de més entesos en salses y entatxonats, eixits de la cuina, que en les obres eixides de l'enginy, de segur que li vindria cor-agre.

Al nostre entendre, pera estar segur de la sinceritat d'un que sopa en honor d'un altre, sols hi cab un medi: ficarse en qui menys s'aprofita del sopar. Aquell que no més proba les llegums y les verdures, que refusa els vins obstinadament, y demana que se li serveixin aigües minerals, aquell es un ver admirador. Aquell es un dispeptic, que vol fer acte de presència, net de tota intenció secundaria. No hi và pas a menjar: và a patir y a desacreditar l'establiment, y, si aixeca la copa, ho farà ab mesura y dirà lo que'l cor li dicti, entranya que molts confonen ab el ventrell. (Vegis més amunt, ont el cronista diu *cor-agre*).

Es clar que'ls que mengen ab gana poden esser també uns excelents admiradors, però aquets estan sempre propensos a homenatjar a tothom per coses futils. Els companys

gurmants són un perill; en plè exit d'una obra teatral—suposem—ells aplaudeixen, pensant en les truites salmonades de la «Maison Dorée» o d'un altre restaurant ont les tals hi hagin agafat anomenada, car el cronista es llec en la materia.

Y, en vista de la facilitat ab que tota temptativa devé un triomf, se'ns ocorre el dubte natural de si els exits són una consagració al sopar futur o el sopar una consagració a l'exit preterit. Si's donés el cas horrible de que l'ovació directa a un autor no sigüés altra cosa que l'ovació indirecta a un mestre de cuina, aleshores convingueu ab mi en que fora qüestió d'exigir responsabilitats tremendes.

Lo indubtable es que'ls homenatges comensen a caure en descredit.

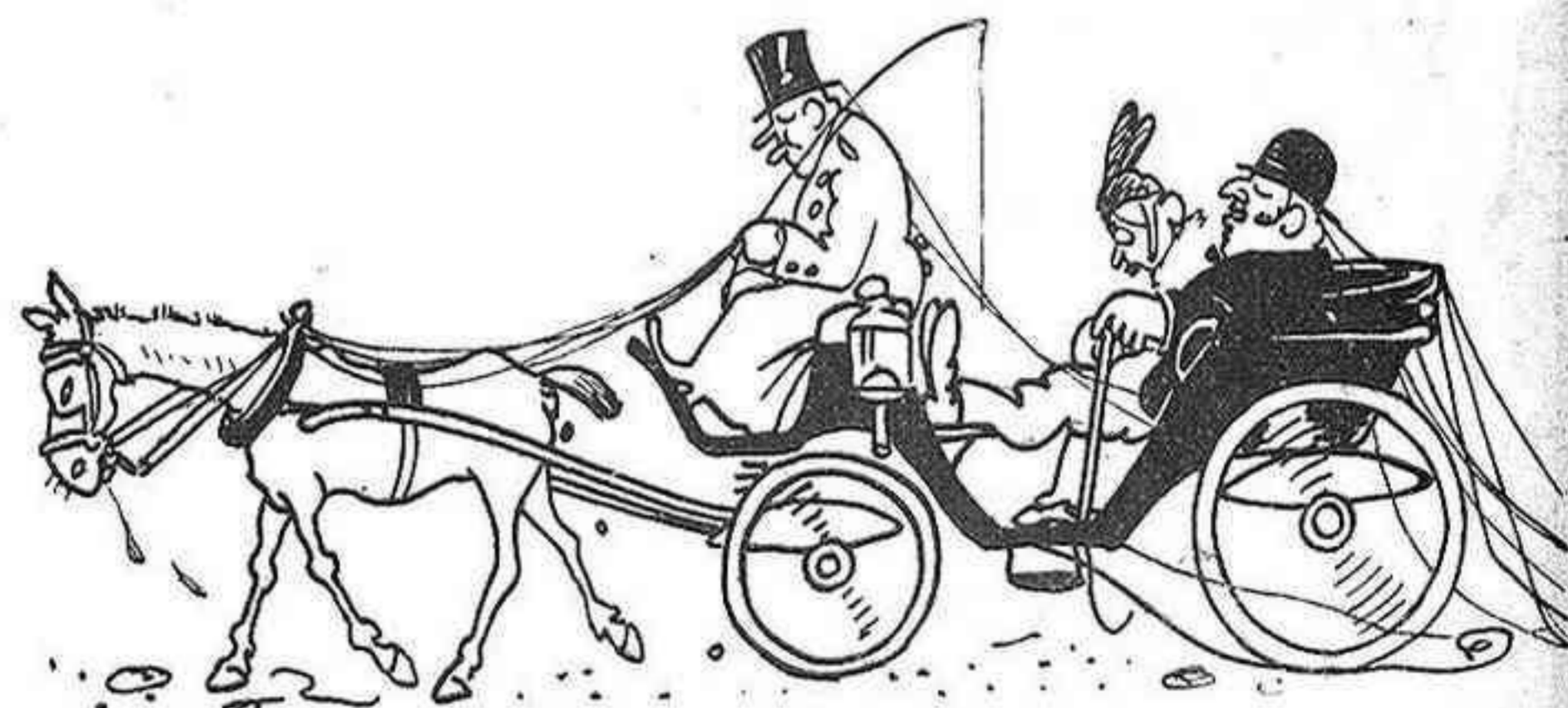
Si te'n vas, homenatge; si't quedes, homenatge; si t'alaben, apat; si't peguen, també; si no tens enemics, perquè no'n tens; si te'n sobren, pera ferlos rabiar; si calles, per la teva mesura; si enraones, per la teva gosadia; si ets obecte d'una distinció, pera subratllarla; si d'un fracàs, pera acompanyarte en el sentiment; sempre de cap a la taula y vinga aixecar la copa.

Aviat, en això dels homenatges, passarà com en les condecoracions: serà un títol meritori el no haverne rebut cap.

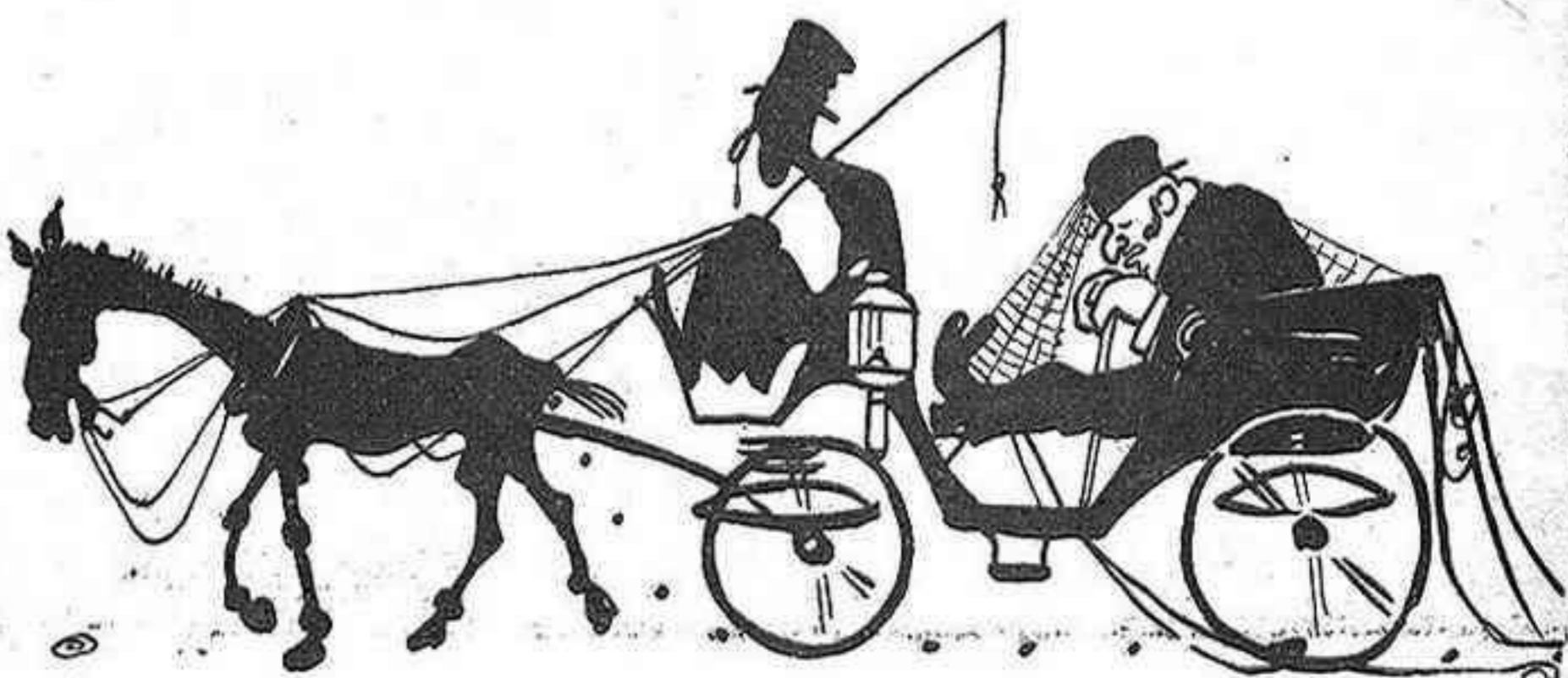
LO MES LLUÏT DEL CARNESTOLTES BARCELONÍ

La rua del diumenge.

La rua del diiluns.

La rua del dimars.

EL «NATURAL», A LLOTJA

—Vaja, nenes, vaja... ¡No'm mireu tan ficso, que'm fareu tornar vermell!...

«Fulano de Tal—diriem—es un home de bé», y després d'enumerats els merits, pera lloarlo més, podriem afegir: «Y mai ha tingut amics que l'homenatgessin».

La qüestió, pera esser homenatjat, estriba en no mereixerho. Sembla que sigui una consigna. Per això, els que se'l mereixin, acabaran per refusarlo y per negar el saludo als iniciadors.

El public ja no creu en les corones de llorer, ni en les primeres medalles, ni en les flors naturals, ni en res que no sigui el merit intrinsec de l'obra, avalorat per ell mateix.

Tot s'ha prodigat de tal manera, que ja no causa sensació el sentir dir que ab unes quantes lliures de pernil y un centenar de llenguets, se consolida un nom.

Ara mateix, d'entre'ls molts homenatges en projecte, n'hi han dos que són perfectament *legals*: el d'en Pahissa y el d'en Rovira y Virgili. En el d'en Pahissa, el preu del cobert farà que's multipliquin les adhesions per escrit, única manera de demostrarli admiració y quedarse a sopar a casa. Això vol dir que, en els homenatges que consisteixen en un banquet, no hi van tots els devots ni deixen d'anarhi tots els que no ho són.

El cronista té com a cosa selecta el sopar en companyia

dels amics esperituals, que saben tranzigir ab nostres defectes y ponderar discretament les nostres qualitats. Però d'aqueixes íntimes reunions no se'n tindrien de dir homenatges, ni's tindria de permetre l'assistencia d'intrusos que, adquirint un «ticket» en qualsevol establiment public, adquireixen el dret de pertorbar la sublim comunió d'ànimes germanes, ab elogis alterns, entre l'obra de l'esperit y l'obra culinaria que estan paladejant.

Tampoc s'avé el cronista en que aqueixes comunions que, de tant en tant, tindrien de celebrarse pera aixecar nostres cors y sublimisar nostres ideals, acabin ab una visita colectiva a la més carnal amiga de qualsevol dels congregats. Com hem pogut presenciar alguna volta, pera vergonya dels que algún dia poden arribar a esser dictadors esperituals.

P. BERTRANA

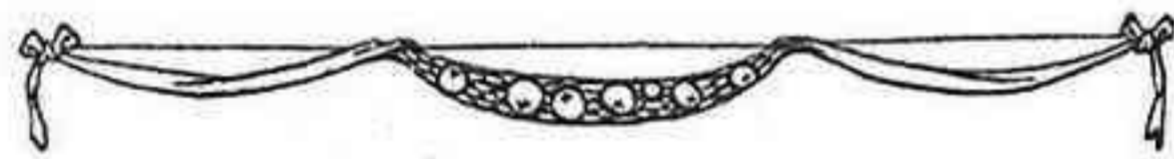
MANEL RIUS Y RIUS

Heusaquí un dels pocs regidors que aquets dies ha defensat, en les sessions municipals, ab braó y llògica, la salut y els interessos de Barcelona.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, que en altres ocasions havia sustentat un criteri advers a dit regidor, avui, sempre imparcial en totes les qüestions que's relacionin ab els sagrats interessos de la nostra urb, se complau en dedicarli aquet petit homenatge, que li ofrena en nom de la ciutat agraida.

D'homes que, com en Rius y Rius, tinguin el civisme de posarse en contra d'una majoria y dels seus propis correligionaris, portant el pes d'una discussió entre tants enemics *obcecats*, obeint sols al manament imperatiu de la seva consciència recta, no'n corren gaires. Perxò nosaltres oferim el seu nom y el seu retrat a la memoria dels ciutadans y al respecte popular. Es un tribut de justícia, que nostres llegidors aplaudiran segurament.

MUNICIPALESCA

No hi hà, a l'Ajuntament, més assumpte que'l de les aigües, ni preocupa als regidors altra cosa que no sia el parlar de la famosa compra de Dos Rius. Fòra d'això, llevat de quant fa referencia a l'adquisició de les famoses conduccions aquàtiques, no parlen els regidors de cap dels intrincats y importants problemes que estan damunt la taula, y que tan íntimament se relacionen ab la vida de la ciutat.

L'aigua corre, actualment, a Cà la Ciutat, ab més abundor que'l xampany en dies de visita d'esquadra. Un furor hidràulic ha invadit als representants del poble al Consistori, que's mouen, s'esforsen y treballen, talment com si ab el manantial de Dos Rius s'haguessin de rentar la consciència.

Tan fort ha sigut l'encegament en aquet sentit, que acte de tanta transcendència com la consolidació d'en Romanones en el Poder ha passat pel despaig de l'Arcaldia poc menys que inadvertit. Ha dit un diari que en Sostres, amoinat en presidir les sessions famoses en les quals s'ha discutit la compra de les aigües, no s'havia percatat del cambi operat en la política. Respecte del particular, posava, el confrare, en boca del President del Consell certes paraules, a propòsit pera esser traduïdes en una ironia.

L'Arcalde ha pres el solt del diari pel cantó que crema y s'ha afanyat a notificar a l'opinió que té la confiança del Govern, y que, a menys d'ocorrer algun incident extraordinari, seguirà com fins aquí ocupant la primera cadira del Consistori. Ha dit més, el Batlle immens que presideix la vida municipal, ha dit que ja, desde'l primer moment, havia posat la vara a la disposició d'en Romanones, y que, per lo tant, esperava tranquil el rellevo, en cas de que no sigués la seva personalitat de l'agrado dels que a Madrid manen y disposen.

Traduït a l'idioma corrent, vol significar, lo dit per l'Arcalde, que no se'n anirà, si no'l llicencien, y que, quants esperen veure'l saltar del lloc que ocupa, tindran d'esperar per forsa una nova temporada.

—Cabament—ha dit en Sostres, com reforsant les seves paraules—acaba d'arribar de Madrid el comte de Lavern, y m'ha portat expressions del quefe. Si, com algun mal intencionat insinua, tingués comptats els dies que de vida arcaldesca'm queden, fora una altra, y ben diferenta, la cansó que en Maristany m'hauria cantat...—

Aixís s'ha expressat l'Arcalde, al desmentir el solt maliciós publicat per cert diari. Les seves paraules, plenes de confiança, han tornat la tranquil·litat als barcelonins, que no menjaven ni dormien pensant que, d'un moment a l'altre, podia veure's llicenciat el senyor Sostres, que continuarà a l'Arcaldia, a no esser que'l comte de Lavern l'enganyi.

Cosa aquesta que, segons els qui diuen estar enterats dels ressorts que mouen la política, res tindria de particular.

JUST

Carnavalesca

L'escena té lloc en un menjador de casa burgesa. El marit —58 anys—va disfressat de pierrot; la muller—56,—de papellona. Se li va ocrer, an ella, que havien d'anar al ball que donarà avui la societat *El Trueno Gordo*, y ell, incapas de contrariar a la seva dòna en res, va acceptar ab entusiasme l'idea. Y com que la disfressa, segons les invitacions, es obligatoria, no han tingut més remei que emmotllarse an aquesta condició.

Són les deu y mitja, y a les onze comensa el ball.

ELL:—¿Què fem, noia? ¿Anem?

ELLA:—Quan vulguis. Jo ja fa rato que estic a punt.

ELL:—¿Vols dir que no cometem una imprudència, a l'edat nostra, assistint an aquesta bacanal?

ELLA:—¡Cà!... ¿Quí ens ha de coneixer?... Ademés, consideremho com la despedida de les disbauxes del món. Serà, aquet, l'ultim cartutxo de la batalla de la vida.

ELL:—No, no't figuris: ab els anys que fa que no n'he vist cap de ball, la cosa no deixarà de ferme gracia.

ELLA:—Crec que als d'*El Trueno* hi và gent de màniga... amplíssima.

ELL (*fregantse les mans ab satisfacció*):—Diu que sí; sobre tot, en el ram de senyores.

ELLA (*una mica sèria*):—Bé; no t'engresquis d'aquet modo, per xò; que de les senyores que hi hagi allí no n'has de fer res, tu.

ELL:—¡Oh, naturalment!...

ELLA:—Es que't veig molt exaltat, y com que't conec...

ELL (*rient*):—¿Què?... ¿Que vols dir que, vestit de pierrot, encara faig «tropa»?

ELLA (*alsant la vèu*):—¿Aquestes són les intencions que portes, grandíssim calavera?

ELL:—¿Però quí't parla d'intencions?...

ELLA (*acalorantse per moments*):—¿Es dir que series capas de traicionar-me a les meves barbes?

ELL (*volentla calmar*):—Vaja, papellona gentil... Sossega't, y digues a les teves barbes que no tinguin por de res.

ELLA (*furiosa*):—¡Això mateix!... ¡Burla't de mi, ara!... ¡Ets un tronera, un *libertino*, un home sense principis!...

ELL (*admirat*):—¿Jo?...

ELLA (*completament fòra de sí*):—¡Sí, tu!... Tu, que, a l'anar al *Trueno gordo*, no penses més que en les senyores que hi aniran, y en les conquestes que podras ferhi, y en el paper ridicol que'm faras fer a mi, obsequiant y divertint ab aquelles bones pessas, aquelles perdudes, aquelles...

ELL (*acostantse, molt carinyós*):—¡Per Déu, Filomena, no't posis aixís!... Considera que...

ELLA:—¡No vull considerar res!... (Esclatant en un gran plor). ¡Ah!... ¡Que'n soc de desgraciada!...

ELL (formalisants'hi un ric):—¿Però a què ve tot això?

ELLA:—¿A què ve? ¡Tu diras!... ¿Que't penses que vinc de l'hort?... Si tu haguessis sigut un altre marit, quan vaig parlar-te d'anar al ball, hauries procurat treurem'ho del cap. Però, es clar, com que no tenies altra deria que anarhi, pera fer de les teves, encara no vaig insinuar't'ho, desseguida vares dirme que sí.

ELL:—¡Ah!... ¡Doncs, això rail!... Mira; no ananthi estem llestos.

ELLA (serenantse de cop):—¿Ara surts ab aquesta?

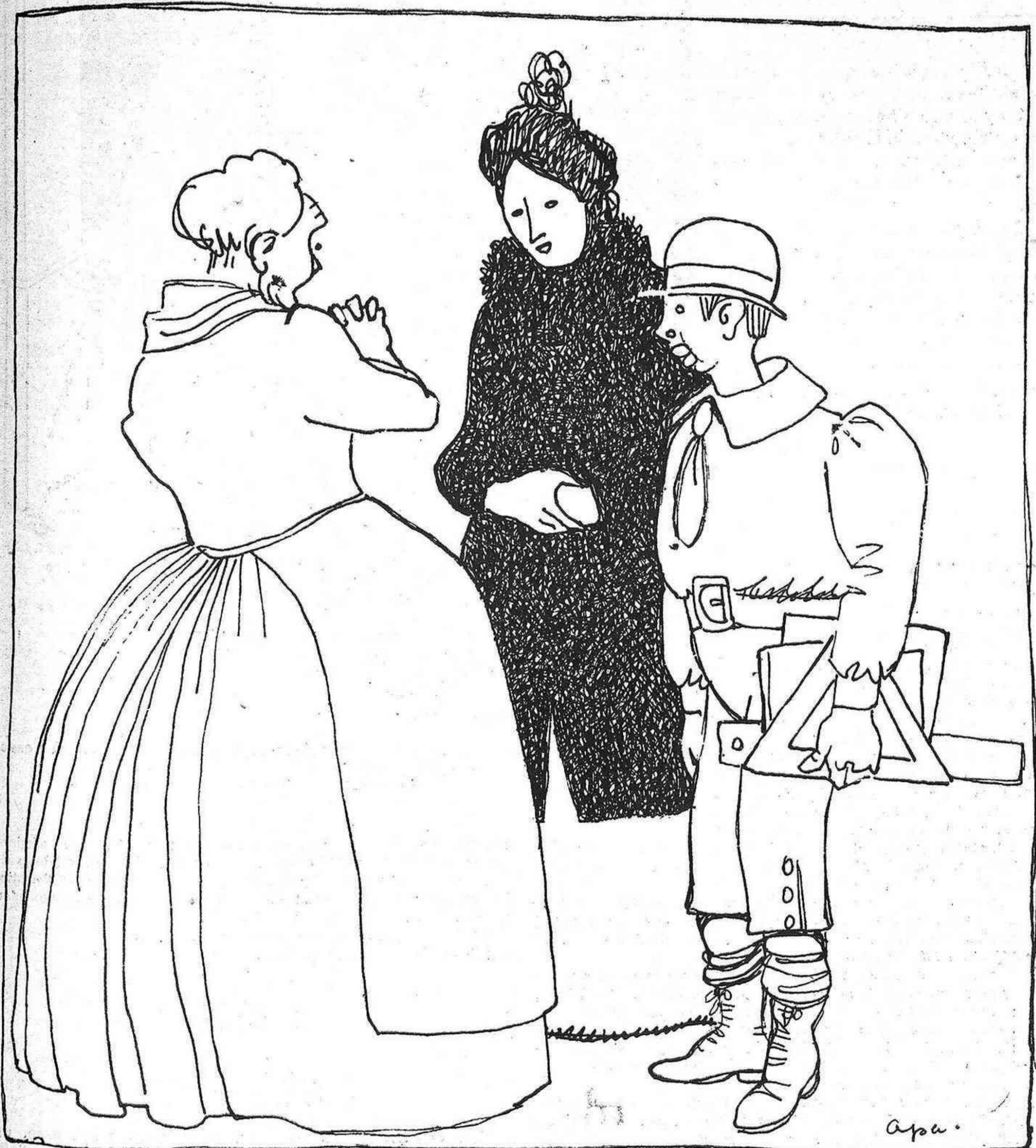
ELL (ab molta sinceritat):—Es lo millor, dòna. Morta la cuca, mort el verí. Quedantnos a casa, totes les teves sospites queden desvanescudes.

ELLA (ja quasi tranquila, però no volentho demostrar):—¡Desvanescudes, desvanescudes!... Aviat ho dius; tu...

(En aquet moment el rellotge del menjador toca les onze).

ELL:—¿Sents?... ¿Què determines?

ELLA (dirigintse a l'escala):—¡Anem, anem!... (Apart).

EL TEMPS PASSA

—¡Reina Santissima!... ¡Y quin noi més gran que té, ja!... Digui que aviat, vostè y ell, tindran tots dos la mateixa edat...

No'm convencen pas les seves protestes. Lo que es mentres siguem allí, jo no'l deixo sol ni un moment.

ELL (*veintla baixar*):—¡Aixís m'agrades!... (*Apart, tancant la porta*). ¡Ah!... Aquesta tranquil·tat es molt sospitosa... En tota la nit no la perderé de vista. D'una dona gelosa, se'n pot esperar qualsevol mena d'horror...

MATIAS BONAFÉ

Pera'ls regidors que han votat les aigües sospitoses de Dos Rius, ab tot y lo que n'han dit els metges, demanem votació mental.

Que cada hu pensi, en sa consciència, un calificatiu que'ls escaiqui.

Que cada hu, quan tingui un fill malalt d'haver begut aquestes aigües, aixís que vegi passar un regidor dels que varen votar, digui «¡¡ Allí en passa un!! ».

Y si el mira de fit a fit y no baixa els ulls o no s'amaga aont li correspon, que cridi... el calificatiu, y tot-hom li correrà al darrera.

LA DESTITUCIÓ DE L'AJUNTAMENT

Després de la votació del dictamen, adquirint, la Corporació Municipal, les aigües del tifus y de la feridura, l'opinió pública ha destituït ignominiosament l'Ajuntament de Barcelona.

Però com que'ls regidors que han treballat el negoci s'han mofat d'aquesta opinió; com que'ls desaprensus y descalificats continuen no fent cas de la vèu ciutadana que marca sos fronts per sempre més, y tindran el valor d'assentarse, encara, en les poltrones del Saló de Cent, ab la barra de voler continuar l'obra de ruina de la ciutat, cal que aquesta opinió els fassi entendre que la seva destitució ha d'esser material, efectiva y sense dilació, després de la barrabassada de les aigües del Llobregat, molt més groixuda que aquella famosa de les aigües de don Gonsal, y de la calç, ciment y guix, d'en Lerroux.

Cobert ab els pudibonds vels de la sinceritat, honorabilitat y prestigis, l'Ajuntament de Barcelona ha inferit un agravi immens a la nostra ciutat; ha escarnit descaradament els més sagrats interessos de Barcelona. *¡Via fora l'Ajuntament de Dos Rius!*

Prou comedies de reversions de tramvies y de municipalisacions; prou farsa y prou negocis. Es hora de preguntar: ¿Què fem, barcelonins? ¿Ha de continuar aquesta befa que fan de nosaltres els regidors d'ofici?

No, no es possible que continui tanta vergonya. Cal que per tot arreu se demani la destitució dels conculcadors de la moralitat y de la salut pública; cal que la justícia del poble, l'acció ciutadana, fassi sentir-se; de lo contrari mereixerem l'Ajuntament de Dos Rius.

Sí, es arribada l'hora de cridar «¡Abaix l'Ajuntament!» per tots els quatre cantons de Barcelona. Aquets 72 milions que volen arrencar de la ciutat a cambi d'aigües dolentes, han de fer aixecar als ciutadans més pacífics, y tots junts fer sentir an aquets regidors comediant la més estrepitosa xiulada.

Les vuit sessions o actes d'aquesta comedia tràgica de 72 milions, que volen rascar de la butxaca de Barcelona, ab la compra d'aigües tifòdiques,

A LES PORTES DEL «LICEU»

—¡Gracies a Déu, home, que aquesta casa tornarà a esser el temple de l'art!

—Sí..., ja veig les columnes.

han de fer rescindir el contracte que'ls electors tenen ab els seus administradors. Se'ls ha de *despatxar* de la Casa Gran ab el més solemniat despreci.

Els noms dels caps d'ala y de tots aquells que diuen que per disciplina han votat la ruina de la ciutat, s'han d'estampar per totes les cantonades, junts ab els dels diaris que apoen el negoci.

La ciutat no pot continuar en mans d'aquesta gent.
¡Abaix l'Ajuntament de Dos Rius!

NOTES D'ART

SALÓ PARÉS.—La setmana passada va inaugurar-se, en aqueix important establiment, una exposició de quadros a l'oli, del jove pintor A. de Cabanyes.

La tal manifestació artística es una de les més dignes d'esser visitades y la que més sincerament cal aplaudir de les que, d'un

quant temps an aquesta part, s'han celebrat a Barcelona. En conjunt, dona la sensació de cosa definitiva y sòlida. S'observa primerament un gran equilibri entre totes les obres; l'una no desmereix de l'altra, y això vol dir que l'artista arriba allí ont se proposa, sigui el que vulgui l'efecte buscat.

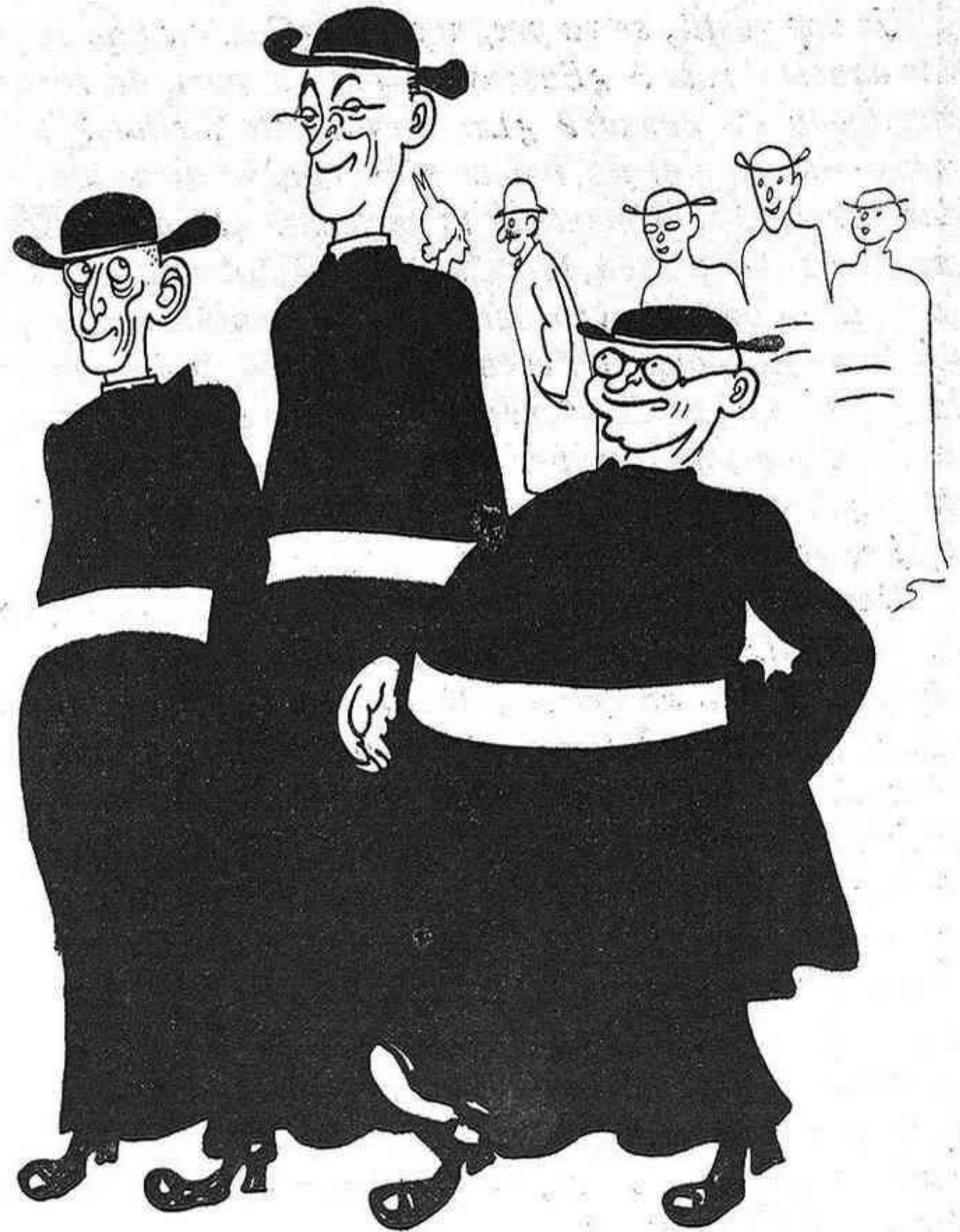
Les obres d'en Cabanyes, si fossim amics de classificacions, diríem que pertanyen a l'escola impressionista; mes aqueix impressionisme seu es d'una gran serietat. Cada clapa de color significa quelcom, cada pinzellada té la seva filosofia y està en el seu lloc; tot sembla fet per que sí y res hi es endevades, y aquella ampla factura ens revela una gran y admirable forsa sintètica en els ulls de l'artista.

Lo més senzill del món es omplenar una tela de pinzellades, donades a tort y a dret, pera simular una genialitat que no's té; lo més difícil es produir la sensació de les formes y de la llum ab una simplicitat de tècnica y de recursos que permetin en pocs moments apoderarse d'un aspecte variable de la naturalesa. Y això ha fet en Cabanyes. Ell ha conseguit també donar lluminositat sense caure en estridencies, no més que ab la sàbia combinació d'una gama propia. Les teles d'en Cabanyes sorprenen, més que per l'assumpte, insignificant a voltes, per l'alt sentit decoratiu. Tota la forsa dels seus paisatges estriba en una estilació ampla y macisa del natural. Una mata, una branca, un arbre, prenen, sots l'empast y la pinzellada segura del nostre artista, una gracia vivent que en và se cercaria per altres medis. Sobri, segur y habil en un grau sorprenent: heusaquí les tres qualitats que posseeix en Cabanyes. En les seves obres, un poc més de descuit seria censurable, un poc més de detall devindria inútil. Per això són convincents, y el qui les contempla sent a dintre la pau y la joia del que escolta un tros de música de Bach, aqueixa música que adhuc els que no hi entenen comprenen que ha d'esser feta tal com es y de cap més manera.

En Cabanyes té exposats alguns retrats molt ben entesos, si be no arriben a tenir la fortaleza dels seus paisatges.

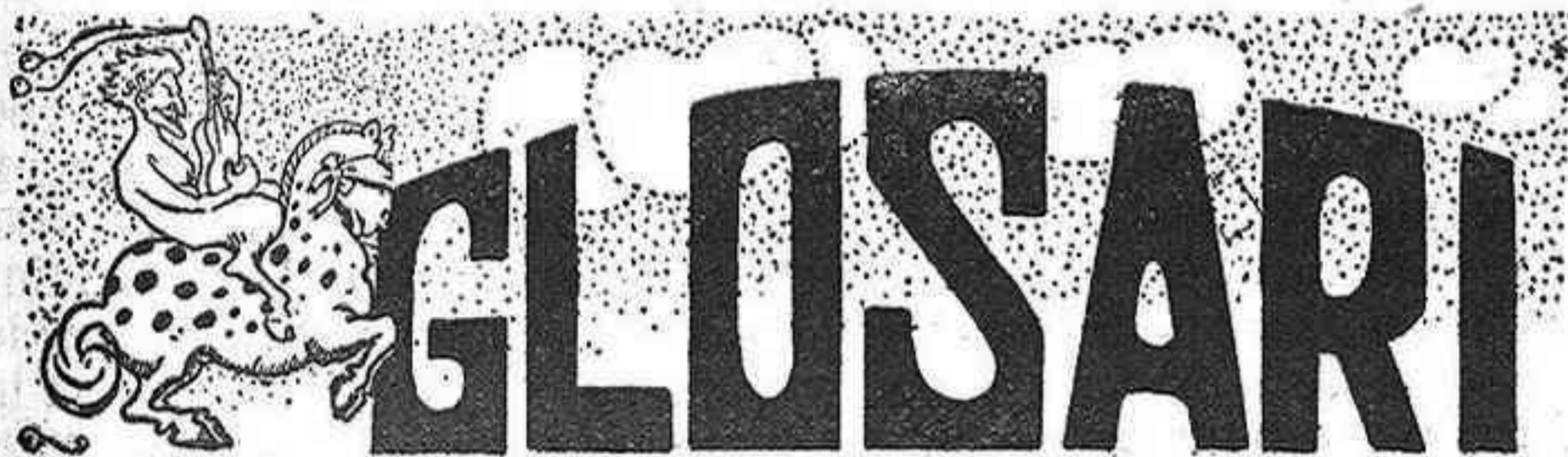
Creiem que val la pena de dedicarli una sincera enhorabona.

P. B.

ESPARVERS

—Y quina afició tenen, les dònnes, als balls de màscara!
—Déixales engrescar... Després totes vindran a l'«Adoració Nocturna».

DISFRESSES

Se'ns en ve al damunt en Carnestoltes; aquells jorns benaventurats, en que la gent se disfressa d'un modo més exagerat de lo que té per habitut tot l'any.

Perquè's pot dir que, de disfressat, d'un modo o altre, l'home hi va sempre.

L'home, en sí, en l'estat natural, hauria d'anar ab la poca roba ab que'n varen fer entrega als nostres pares. La pell justa y feta a mida, y tot lo més, com a suplement, aquella ditxosa fulla, que tants trencacolls va portar a la llar de les families dels primers habitants del món, vinguessin o anessin al mico.

Aquesta fulla, encobridora d'un pecat de tan bon pendre que no'ns l'hem tret del damunt, ab el temps se va anar engrandint. De l'estat tendre a l'estat textil, va anar passant pels filats, pels teixits y pels estampats, fins anar a parar an els sastres, y, un cop an els sastres, ja va esser roba, que hi hà qui la queda a deure, però deguda y tot es roba.

Els sastres, es clar, varen fer els trajos com els volien els parroquians, que, pagant o no, eren pera ells, y fou l'home vestit pera totes les hores del dia, y qui diu l'home, posemhi la dònna.

CONCOMITANCIES

—¿Qui?, ¿en Serrallach?... ¡Es un olla, aquell noi.
—Doncs, mira, es fill de Sant Gervasi de Cassoles.

Un cop vestit, se va preguntar: «¿Còm me l'he de posar aquesta roba? ¿Ensenyant per la part de fora el meu modo de pensar? ¿Les meves interioritats? ¿Els meus dintres morals, psicològics, com va dirse més endavant? ¿Els sentiments de la persona? ¿He de mostrar-me an els que passen, tal com soc, en estat natural? Això ja no seria durne: això seria anar despullat, ensenyant les concupiscències, o l'esquema de Squis, y ja que hem inventat un modo de presentarnos d'incognit, vestimnos, no de lo que som (que per això ja hi havia la pell), sinó de lo que volem que'l proxím se pensi que som...». Y an aquí va venir el disfressarse.

L'un que sí, se deixà els cabells llargs, se posa una corbata fluixa, s'encasta una pipa a la boca, y ja'l tenim que sembla un artista. L'altre que ve, se penja un sabre, se posa medalles al pit—com aquells aparadors de les botigues petites, que ho posen tot a l'aparador,—se cus galons allí ont n'hi caben, y ja el tenim disfressat de mando. Aquet se'ns posa una levita, y ja me li diuen que es un senyor; l'altre's posa una brusa llarga, y ja sembla de la classe obrera. Cada hu s'ha fet el seu tipo, lo que vol esser, per lo que vol passar; però si, aiats com se'ls veu vestits, se'ls pogués arrencar les plomes, y els vegessim sense uniforme, nusos, com Déu els ha fet y no com ells s'han retocat, tindriem cada sorpresa que'ns faria caure d'esquena.

—¿De què fa, aquet desnú?—preguntariem.—¿De camalic?—

Y ens resultaria un notari.

—¿Quin ofici té aquest altre? ¿Noble?

—Es picapedrer.

—¿Y aquell gras?

—Es decadentista.—

Fins que'ls tornessim a vestir, no sabriem pas de què van, y si cada un dels mostruaris no's triés ell mateix la roba, o sia el disfrès que han adoptat, hi hauria un cambi de prendes que ni els comparses quan se vesteïen en una comedia de magia.

Avui dia, ab lo del progrés, el disfrès s'ha anat tornant laic, o, més ben dit, el disfressarse es arribar a un fingiment que no se sàpiga de què's va. Avui l'home ha arribat tan a la nivellació d'estaments, que s'ha inventat el disfressarse de semblar que no s'hi va; de fingir tal unitat, a la manera dels negres, que's pugui passar per multitud essent una sola persona; modo subtil de desfigurar-se, de no esser vist, de no esser notat, pera poguer daurar els perdigons que's volen fer empassar al pobre proxím; però com més l'home's nivelli, pera més difícil de coneixer, més el disfrès serà disfrès; com un se pot fiar més del que du cara de cartró, perquè ja veu de lo que's tracta, que del que du per tota carota el rostre dels dies de feina.

Ab tot lo dit, volem demostrar lo que ja han dit altres pensadors, molt més pensadors que nosaltres: que quan els homes porten carota, es quan van menys disfressats; que com més semblin naturals, més fàcilment ens esbronquen, y que no'ns fíem prou dels homes seriosos, perquè ells no solen fer bromes, però aiats que les fan les fan pesades.—XARAU

LICEO.—L'idili basc en dos actes *Mirentxu*, ha sigut l'últim estreno de la temporada. Pera representar l'obra, varen venir, de Basconia, cantants, chors, decorat y l'autor de la música, mestre Guridi.

La representació fou un exit. Al public li agradaren els temes fàcils y melodiosos del poemet musical; els cants regionals, que abunden en l'obra, se veu que són arrencats de l'ànima del poble; tenen un sentiment extraordinari, y els oients aplaudiren forsa, obligant a sortir al mestre Guridi, que dirigia l'obra, a saludar al public infinites vegades.

Encara que l'autor, joveníssim, no ha arribat, en aquesta obra, al grau de perfecció que's necessita, sa joventut y el talent demostrat en *Mirentxu* permeten esperar d'ell que serà un dels primers autors musicals espanyols.

L'interpretació, res més que regular; els cantants demostraren més bona voluntat que facultats; molt ben ensajada l'obra, molt ajustats els chors, però res de particular. La decoració, molt bé.

Y ab *Gala Placidia*, representada per darrera vegada en honor d'en Guimerà y d'en Pahissa, va finir la temporada de hivern del «Liceo», que no ha sigut pas massa pròdiga en aconeixements musicals, però ens ha deixat el bon record de l'hermosa veu d'en Titta Ruffo, l'art del Stracciari, la gracia, la bellesa de l'Hidalgo y el talent d'en Pahissa.

—El dia 8 debutarà una companyia d'opereta, dirigida per en Caramba. Segons diuen, es notabilíssima. Veurem.

ROMEA.—*Periandre*.—Haviem quedat, en literatura, que l'imitar als tragics de l'antiguetat pagana, era cosa fora de raó y bon gust; haviem quedat, desde la segona meitat del sigle XIX, que era ridicol per una civilització nova, ressucitar l'auca ovidiana, fer parlar als déus mitològics, o be presentar en el teatre els episodis dels poemes homerics, y, en fi, haviem establert la doctrina de bellesa teatral a base de vida y no pas d'art de titellaire, per classicos que fossin els titelles.

Tots semblava que n'estavem satisfets d'aquestes conquestes; ningú sospitava que encara pogués sortir un que les negués en rodó, y aquest un ha sortit, y es l'autor de *Tribut al mar* y de *Periandre*.

Carrión ha volgut ressucitar, en la cambra del teatre, una civilització morta y enterrada; ha volgut seguir les petjades d'en Guimerà, sense tenir en compte que en Guimerà no'ns parla com un grec en les seves tragedies, sinó com un exultat company de Victor Hugo; ha volgut instaurar l'imperi de Corneille y Racine en les taules, sense tenir tampoc present que l'època d'aquets dos eminentes tragics ha sigut la única que ha vist reproduïda a Europa la civilització helènica; ha volgut esser autor tragic y no ha sospitat que les obres que escriu, de personatges arrencats dels llibres dels que són immortals en les lletres antigues, són obres que naixen mortes per manca de sentiment.

Quan en Carrión comensà a cantar, ens feu l'efecte de que era un estudiant aprofitat de les càtedres de llengües mortes, y que s'exercitava a escriure versos; mes ara, la cosa cambia: veiem que s'ha pres en serio la feina de posar tots els déus y reis de Grecia, tot el món antig a les taules, y de fer enraonar ab exàmetres fins a les criades.

El senyor Carrión ha volgut escriure la tragedia del remordiment y ha presentat al remordiment no al mitg d'una parella de civils, ni en les galeres, ni entre reixes, sinó entre grecs molt fins, molt nets de roba y vestits de rei.

De remordiment tant n'hi hà avui com en temps dels grecs; però el senyor Carrión ha escrit aquesta tragedia recordant més el recitat dels mals actors que'ls passatges mestres de les grans literatures dramàtiques. Parlen sempre el rei y els seus fills en tò alt, no elevat, y aquet tò es un ressabi d'aquells actors que quan surten vestits de reis se miren a tothom per sobre l'espatlla.

L'ETERNA QUARESMA

Els acreedors: —¿Quan vol que tornem a passar?
El pintor: —Torneu per allà al «pervindre». Abans que tot, la conseqüència; per alguna cosa soc «futurista».

Si l'autor d'aquesta obra, al llegir als classics de l'antiguetat y als que no són antics, s'hagués ficat en que tots, absolutament tots ells, al pintar els sentiments no ho fan subjectant els estats de l'ànima a la paraula, sinó les paraules als estats anímics, procurant sempre que l'esperitualitat predomini sobre el verb que l'articula, no hauria escrit aquet *Periandre* en que l'ànima de la tragedia queda ofegada per un diluvi de paraules, sentencies y imatges, no gaire enlairades y sovint incorrectes.

L'enfassis del llenguatge y la pompa de les robes, fan que'l public esperi qualque cosa de bò dels cors d'aquella gent que's belluga a les taules, però a l'arribar a terme l'obra, el public queda convensut de que tots aquells personatges no són res més que uns declamaires ben vestits pera rebre la visita del retratista y passar a les pàgines d'una revista ilustrada.

Per aquestes raons, *Periandre* no es una tragedia en el sentit que la literatura dona a la paraula; es el fruit d'una inteligencia que ha llegit molt els autors de l'antiguetat, però que de la lectura no n'ha tret altre profit que ferse esclau dels antics poetes y el prejudici llastimós de creure que la servitut l'habilita pera seure a la taula ont conversen aquells genis.

Aquesta es la tragedia que Carrión encara no ha escrit, però que ja té chor: el de lloances dels aduldors que pertorba la seva vida sense donarse'n compte.

ESQUELLOTS

HEM tingut noticia de que l'escrit insertat com a davantal en l'edició de la setmana passada de nostre setmanari, ha produït certa indignació entre alguns regidors del nostre Ajuntament, en especial entre'ls que militen en la dreta. Ells, els regidors que's donaren per aludits, atribuien nostra actitud, segons referencies, a mobils no del tot desinteressats. Segons sembla, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA està poc menys que comprada per una altra empresa, competidora de Dos Rius. Heusaquí com una altra volta la frase lapidaria d'en Calvet, aquell *tots guanyant* que passarà a l'història, resulta aplicable.

L'aigua de Dos Rius es tan bruta, que'ls seus esquitxos taquen la reputació de tothom, dels que aproben y dels que desaproben. Lo que no entenem es que, si fins els que la combaten cobren, hi hagi pobres a Barcelona. La veritat es que, si ab 72 milions de pessetes no's logra trobar mitja dotzena de calumniadors, el diner no significaria res y el refran castellà que diu *Piensa el ladrón que todos son de su condición*, tampoc.

UNA gacetilla d'*El Diluvio*, que prego als senyors caixistes me la deixin *incòlume*, o sinó perdria tota la gracia:

«En la tarde de ayer, hallándose el guardia número 513 en la plataforma delantera del tranvía número 95 ascendente de la línea de Gracia y al pasar dicho vehículo por la plaza de Cataluña, a causa de una falsa maniobra de un cochero que guiaba el coche de lujo número 26 uno de los caballos que lo tiraban puso una de sus patas en la plataforma del tranvía, poniéndola sobre el pie izquierdo al guardia de referencia, causándole una herida en una mano».

Ficsinshi be, ¿eh?

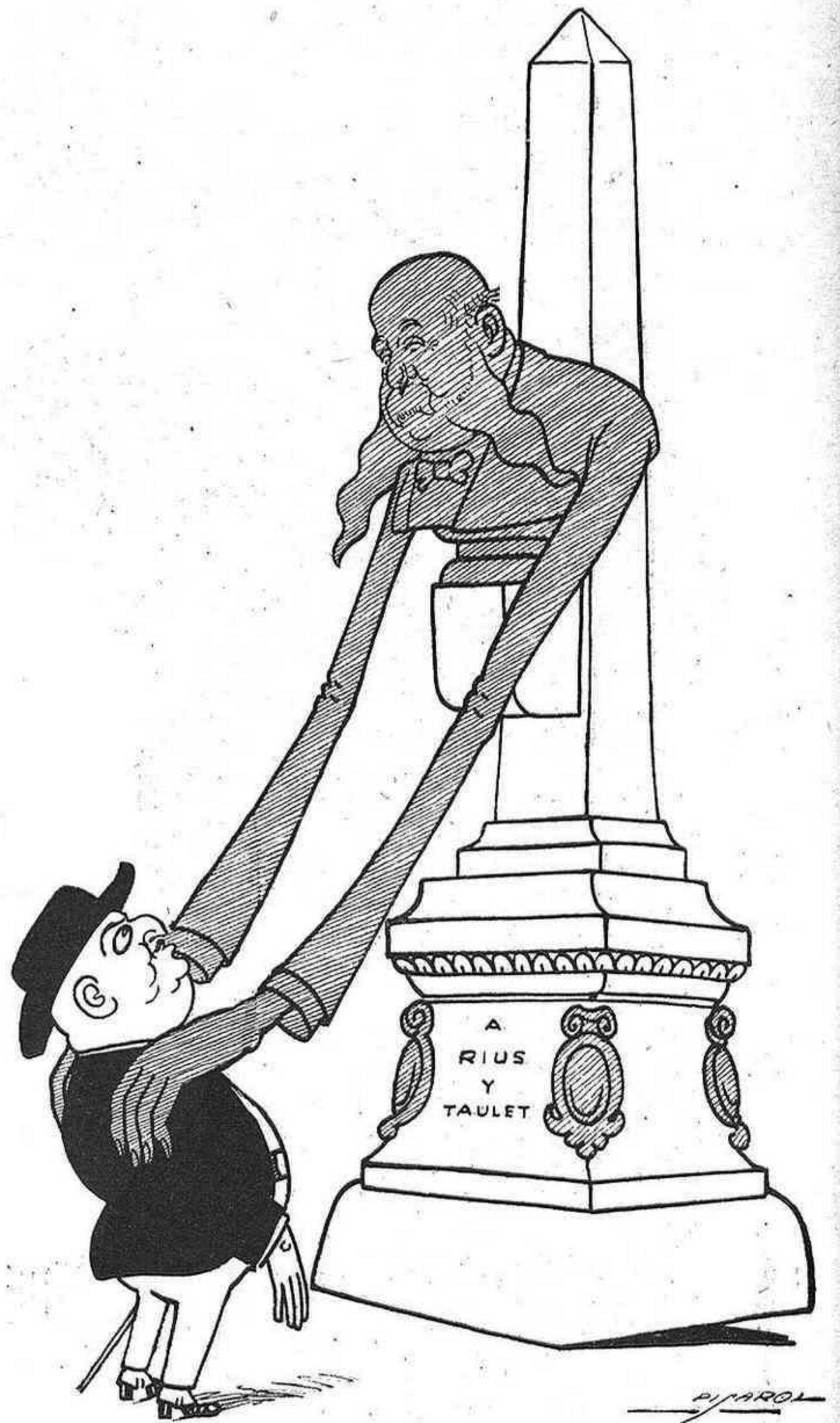
Un cavall que posa la pota damunt del peu d'un guardia, y aquet, com a conseqüència, queda ferit de la mà.

¿Qui es capas de desxifrarlo, aquet geroglific?

Y no es per falta de xifres, perquè en l'oració diluviana n'hi entren bastantes: 513 (el número del guardia); 95 (el número del tramvia); 26 (el número del *coche de lujo*...)

¡Una regla de tres... en tota regla!

COM ha dit molt bé el nostre cronista, el banquet al volgut company en Rovira y Virgili es un dels que creiem més de justicia. Per lo tant, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA s'adhereix a l'acte de tot bon cor.

PLÁTIQUES DE FAMILIA

—¡Molt bé, Manelet!... Ab la teva valenta campanya contra les funestes aigües, t'has fet digne successor de ton pare.

En Rovira y Virgili ha fet un llibre que suposa moltes hores d'estudi, un llibre que no despertarà segurament les discussions, però que, com totes les obres d'història, suposa un gros caudal de coneixements y un fort treball.

Té ademés la qualitat molt poc comú d'esser solid, equilibrat y complert. Per això y per la simpatia personal que desperta aquell bon treballador, es per lo que nosaltres hi concorrerem ab tot el nostre entusiasme.

PLOREU, ciutadans! La Goya s'ha despedit y se'n và.

¡Se'n và!...—aixuguevos les llàgrimes,— però diu que tornarà.

A VE Maria puríssima! ¡Estem esgarrifats, a fè de Déu! Ens ha vingut a les mans una fulla impresa, en la que's criden als homes a unes *adoracions nocturnes*, sugerides per un tal Salvador d'Horta y inaugurades la nit del dissabte passat en certa casa molt coneguda de prop del Passeig de Gracia,

quals adoracions—segons diu la mateixa fulla—són un rebrot de les que ja venen celebrantshi dedicades a Sant Pasqual Bailon.

No sabem en què consisteixen aquestes vetllades, però... això d'adoracions nocturnes, fa olor de sicalipsis ¿veritat?

Temptats estavem d'assistir a l'inauguració d'aquets espectacles, que s'anuncien com a públics, pera ferne la ressenya en la secció corresponent; però una observació, posada al peu de la susdita fulla, va enterarnos de que la part pública de la festa s'acabava... com si diguessim, a la mitja-hora; seguint, després, la funció fins a la matinada, però quedant solzament en el local lo que nosaltres en diriem els socis, y que la *sicalptica* fulla anomena *adoradors actius*. (Paraules textuais).

**

Llegit lo antecedent, ja deuen suposar de lo que's tracta. Es natural.

Nosaltres vàrem suposar lo mateix.

Vetllades nocturnes, ofertes a Sant Pasqual Bailon el dissab-

te, en plè Carnaval y ab adoracions—a Venus, segurament—públiques y passives a la primera part, actives y secretes fins a la matinada...

Sembla que no pot esser més clar, ¿eh?

Doncs ¡enrera, Satanas! ¡Allunyeuvos, mals pensaments!

En la capsalera d'aquesta cèlebre fulla no diu «La Buena Sombra», ni «La Hechicera», ni res d'això.

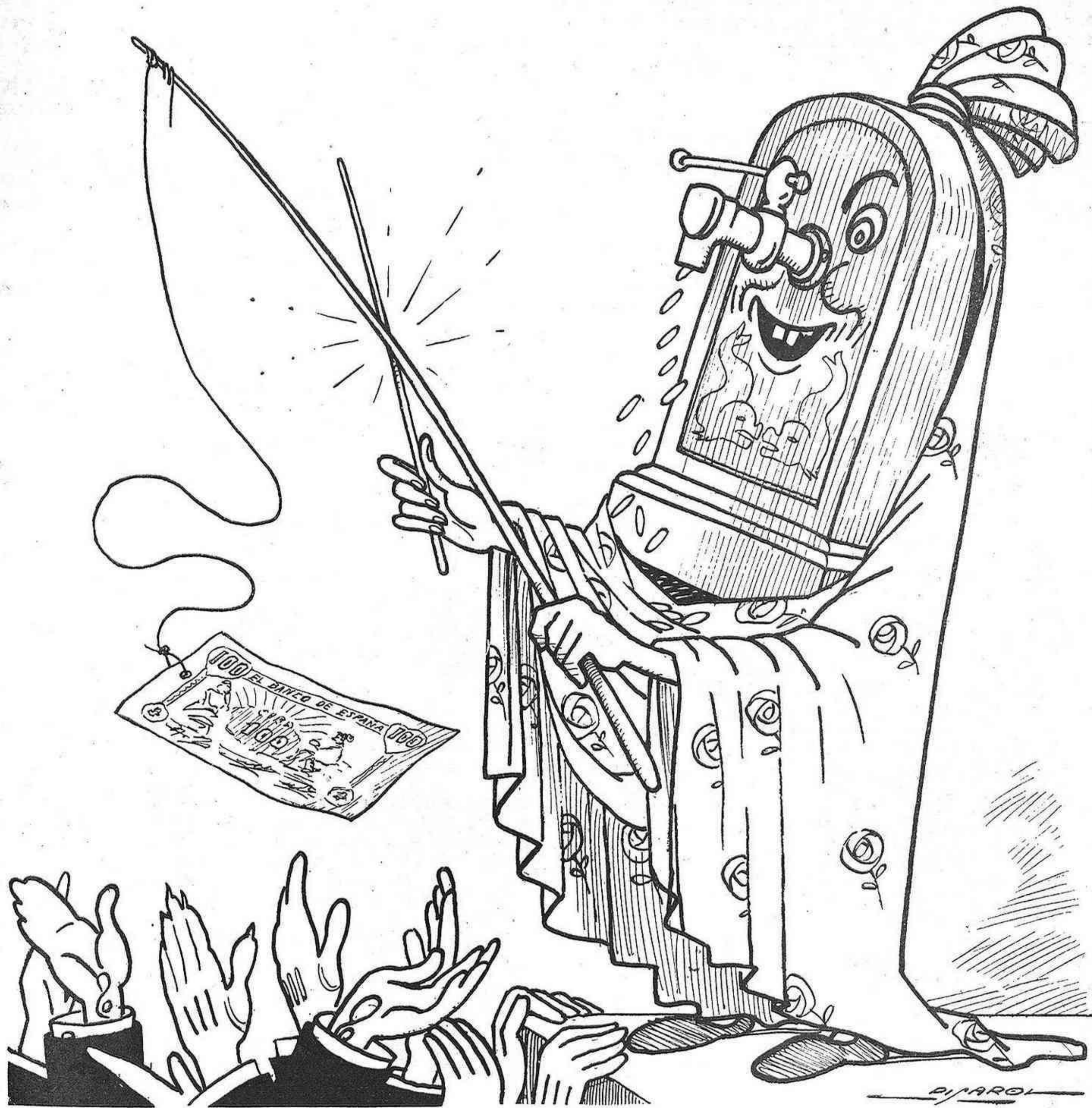
Diu, ab tota serietat:

«Parroquia de...»

(!!!)

Per lo vist, se tracta d'una mena de balls de disfressa jau-mistes, ab ressopó esperitual a la mitja-hora y bacanal mística, pera homes sols, fins a la matinada.

En aquet y en l'altre món,
sia alabat sempre Sant Pasqual Bailon.

FIGURES CARNAVALESQUES

El mascarot de la figuereta.

ESTÀ vist que, de faves, se'n couen a tot arreu.
 Un diari de París conta la següent anècdota, que pinta ab vius colors l'estat de la crítica a Fransa.
 L'escena té lloc en la redacció d'una revista teatral:
 —Voldria que'm publicuessin un articlet encomiastic pera una jove artista que jo protegeixo—diu un senyor al director.
 —Se'n farà dos cents francs—respon aquet.
 —¡Recristina!—fa, espantat, el senyor.—¿Y no hi hauria un medi pera que aqueixa inserció fos més barata?
 —Sí, senyor; hi hà un medi de publicarli article y retrat completament de franc.
 —Expliqui's...
 —Que aqueixa artista protegida de vostè's fassi assassinar pel seu amant o el seu amant l'assessini an ella.

LA Secció de Sports de Montanya del «Centre Excursionista de Catalunya», està d'allò més atrafegada en l'organització dels proxims Concursos de Sports d'Hivern.
 A l'efecte ha repartit ja segells de propaganda y uns artísticos cartells anunciadors, prometent ficsar molt aviat la data de les festes que enguany han de celebrarse.
 Els augurem un exit, per poc que'l temps hi ajudi.

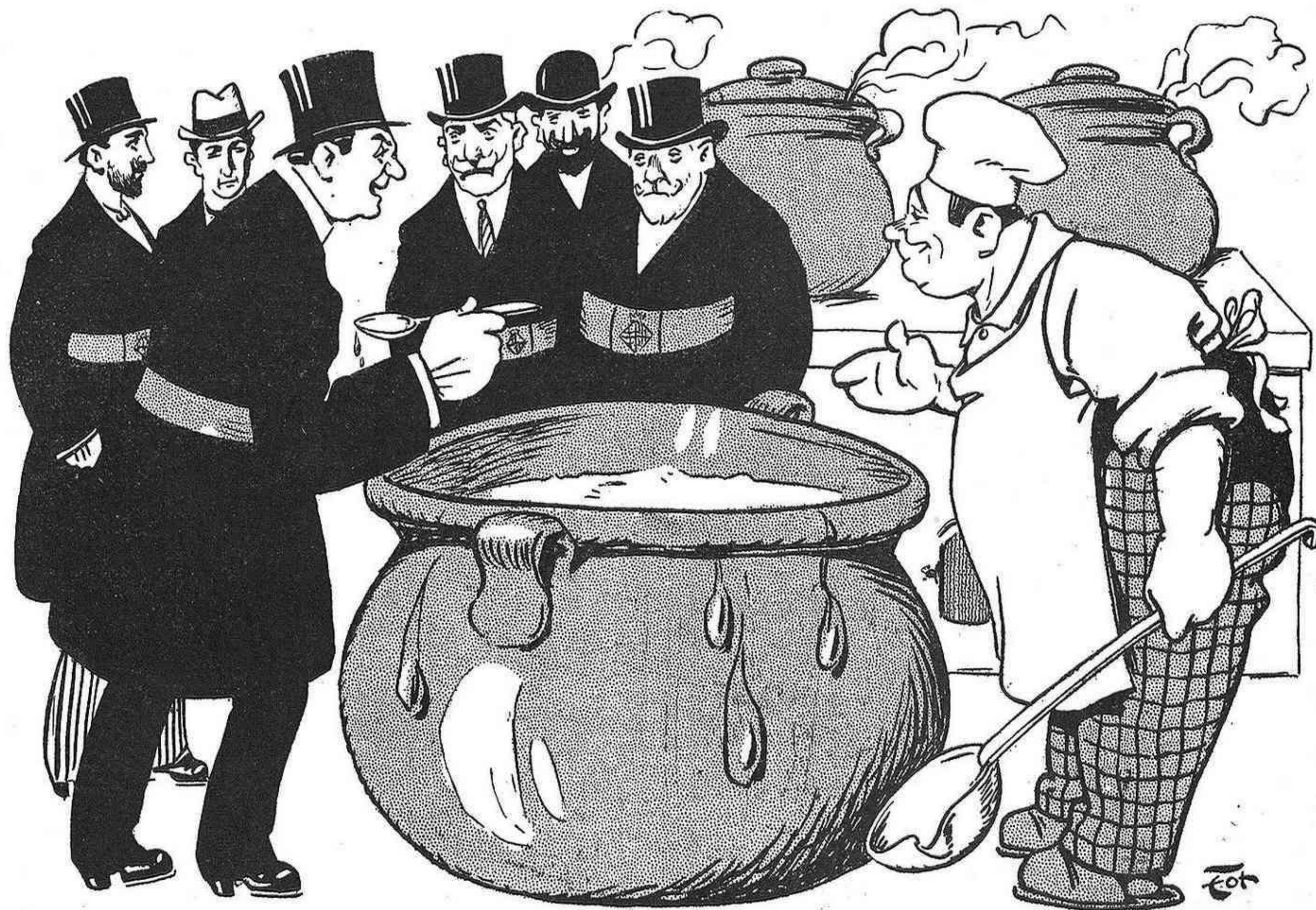
EL carnaval barceloní el sostenen dos homes venerables, que, encara que no ho fossin per altra cosa, ho serien per aquesta santa missió. En Cañadó y el Gordet, de «La Bona Sombra», organisant balls a l'«Español», a l'«Apolo» y a «Novetats», donen animació un xic forsada, però animació al fi a aquets dies, que haurien d'esser de bogeria y bullici constants.
 Si no fos pels esmentats senyors, aquets dies no hi haurien en nostres llars, en la present setmana carnavalesca, els petits disgustets domestics, del fill que torna a la matinada, omplint de confetti el quarto de dormir, o del marit que enganya a la dona,

ab el quènto de l'amic moribond que ha de vetllar, disgustos que tant contribueixen a estrenyer els llassos familiars una vegada s'entra en la tranquila quaresma.
 Aixís es que, en virtut de lo exposat, ara que estem en era de homenatges, proposem al jovent barceloní, al jovent que s'ha emborratxat d'alegria y de rialles, en els unics balls que disfrutem, un homenatge, ab consagració de tutors de l'alegria y del bon humor a l'immens Cañadó y a l'humoristic Gordet.

UN diari del diumenge donava compte de l'accidentada historia d'un nou aviador espanyol.
 Segons el solt, l'home de referencia ha sigut voluntari de la guerra de Cuba, maquinista de tren, chauffeur; ha tingut no sé quants oficis perillosos més y, per fi, s'ha fet... ¡aviador!
 Sols li falta an aquet mestre probar un darrer perill: venir-se'n a Barcelona y beure aigua de Dos Rius.

HURRA!
 Els *boy-scouts* ja han entrat en funcions.
 Anaven, diumenge passat, en *correcta formació*, cap a Pedralves a fer la costellada, quan varen toparse ab un cotxet encallat al mitg de la carretera.
 Ab unes quantes maniobres rítmiques dels *niños exploradores*, en un dir Jesús, el veicol va esser fora de les roderes.
 Ara compremem la protecció del senyor Foronda als heroes de la lliga-cama nacional. Deu pensar que, el dia que se li descarrili un tramvia, els *boy-scouts* li posaran a *puesto*.

QUIN drama, el del carrer del Notariat! Fa posar els pèls de punta.

LES CUINES DE L'ASSIL

—Què m'en diuen d'aquestes sopes?
 —Pera'ls pobres..., ja estan bé.

DE TEVES A MEVES...

—Veniem a protestar... Ja ho deu haver vist que'ls forners ens apugen el pa de tres centims el kilo.

—Dispensin, però... tinc entre mans assumptes de molta més importància.

Una senyora va intentar *nada menos* que envenenar al seu marit, al saber que aquet havia cobrat vuitanta mil pessetes.

¡Mirèusela, la garseta!

Si totes les senyores de Barcelona fossin d'aquet terrànà, a cada cantonada tindriem «horroroso crimen». ¿No'ls sembla?

Sobre tot, aquets dies del debat de les aigües..., ¡que's deu haver fet cada cobrol!

ARA! ¡Ara! ¡Ara!

La junta provincial tradicionalista de Barcelona, ha avisat als seus correligionaris que s'abstinguin de contraure compromisos ab ningú pera les eleccions provincials properes, ja que s'ha acordat la presentació de candidats jaumistes en els diferents dictrictes que entren en lluita.

La nova es d'aquelles que fan caure d'espatlles.

*Si es broma puede pasar,
mas, á ese extremo llevada,
al final de la jornada
será un fracaso sin par.*

Y que'ns perdoni en Dotres, de *La Publicidad*.

FINS fa poc, al preguntarlos a molts joves ab relacions quan pensaven casarse, —*Quan ploguin mobles*,— responien els que no ingressaven en el gremi per escassetat de medis o per falta de ganes.

Avui, aquesta excusa es inadmissible.

No perque hi hagi, precisament, cap pluja de mobles...

Lo que hi hà, aquesta temporada, es una pluja de balls de

disfresses ab premis, que, en conjunt, constitueixen tot lo necessari pera parar un pis:

Llits de matrimoni, taules, buffets, armaris-mirall, pentinadors, etz., etz.

No faltaria sinó que, com a premi extraordinari, oferissin a les disfresses solteres un marit de carn y òssos.

La veritat es que, sense oferirlo les empreses, son moltes les sarauistes que en aquets balls li pesquen, un marit.

Si no efectiu, al menys accidental.

**

Per tot lo dit més amunt, tenim doncs que, quan a un jove que allargui massa el festeig li preguntí la xicota quan pensa casarse, ell podrà respondreli:

—*Quan guanyis un moblement en el ball de disfresses*.—

La resposta serà una excusa, igual que abans; però l'excusa serà més *disfressada*.

Calendaris pera 1913.

S'han rebut, en la nostra Redacció, mostres dels bonics calendaris publicats per les següents cases:

«Jaume Vachier».—Fàbrica de Plateria y Joyeria. (Barcelona).

«Segalà».—Centre d'Especifics. (Barcelona.)

Antoni López, editor — Rambla del Milg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

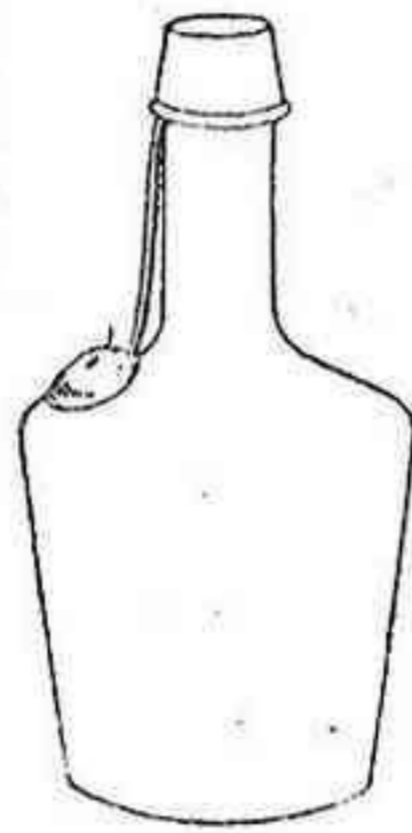
CIENCIAS Y PACIENCIAS

Del calaix d'un sabi

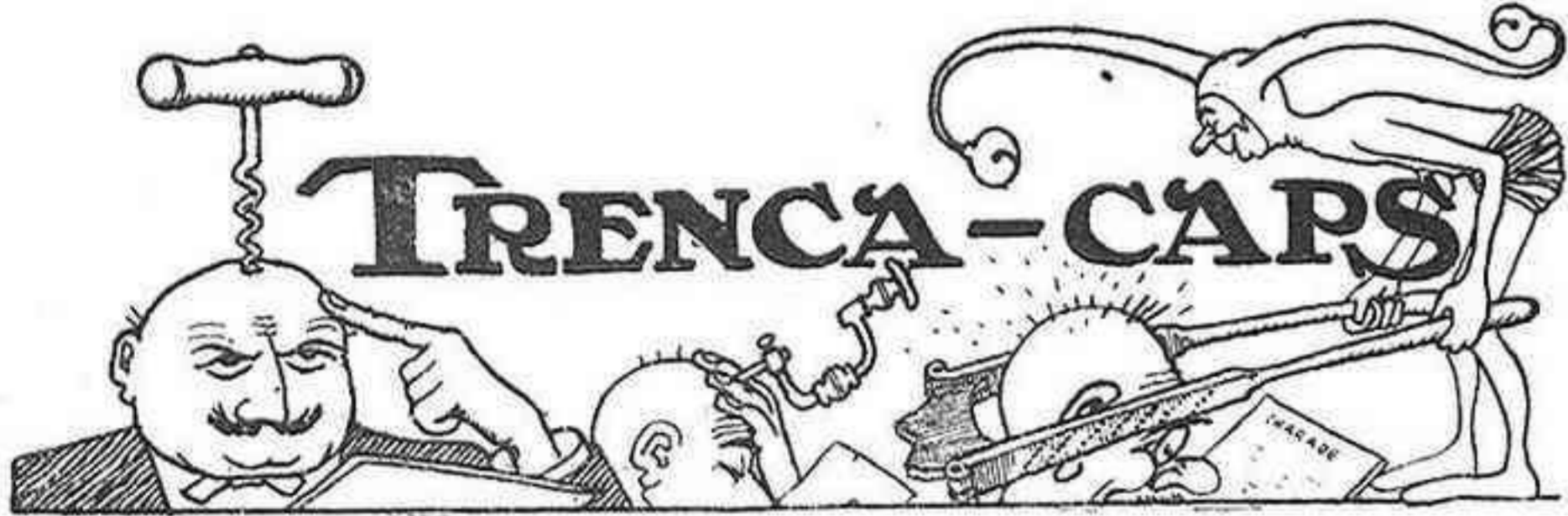
MODO D'APLICAR ELS SEGELLS DE LACRE
DAMUNT DEL VIDRE

Tot sovint constitueix una dificultat l'enganxar lacre damunt del vidre d'una ampolla, perquè quasi sempre succeix que no se aferma prou bé y resulta que, després, solament gratant ab l'un-gla, tot seguit salta a trossets o tot d'una pesa.

Pera evitar aquest inconvenient, existeix un medi senzillissim: abans de tirar el lacre, s'enganxa ab goma, en el vidre, un bossinet de paper d'un tamany una mica més petit que'l del segell que hi volguem aplicar. Damunt del paper, hi tirem el lacre, y, d'aquet modo, no hi hà por de que s'arrenqui fàcilment.

El sabi del calaix ho recomana,
per sê un medi eficaz y positiu.
Si no ho probes avui, pròbaho *mañana*,
que'l sabi del calaix sab lo que's diu.

TRENCA-CAPS

XARADES

I

—Juguem al billar, Tomas,
y pren les *tres-quart* y el *taco*;
veuré quantes *tot faras*.
—*¡Hu-dos!*... Me sembla, amic Paco,
que'm deixaras endetras.

EUDALD SALA

II

Es tan *segona-dos*, la *prima-dos*,
que, malgrat l'adularla y ferli l'ós,
pot veure *hu-dos-tercera*
que ma passió per ella no es sincera.

JOAN ANTICH PUQUÍ

TARGETA

Ab aquestes lletres, degudament combinades, formar el titol
d'un sainet català.

JOSEP GORINA ROCA

ANAGRAMES

I

—Conta, l'avi d'en Pasqual,
que ell, per' veure una *total*,
va anar a peu, d'aquí a *tol*.
¿Se pot creure, això, Ribot?

PEP CISTELLÉ

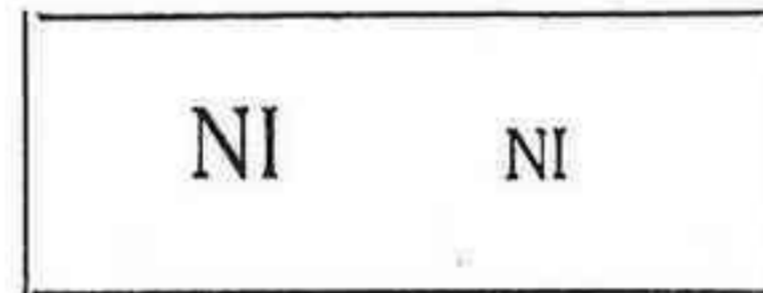
II

Total, per la quaresma,
va anà a la processó,
dos tot duia a una mà
y a l'altra un llarg blandó.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

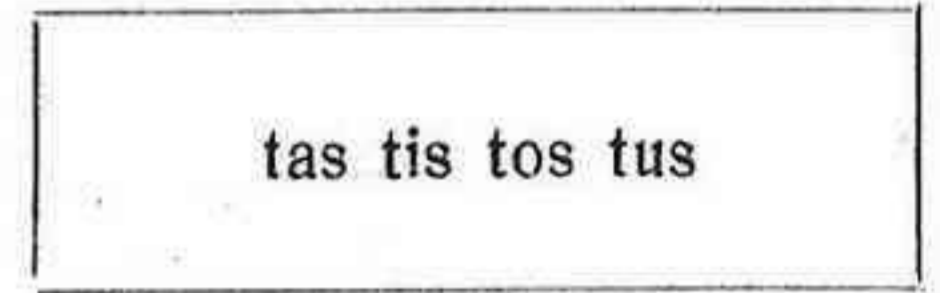
GEROGLIFICS

I

M. B. F.

II

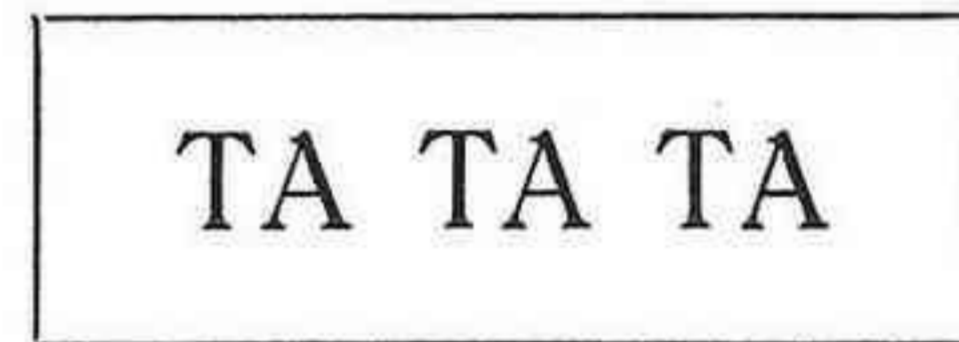
JAUMET MARIGÓ

III

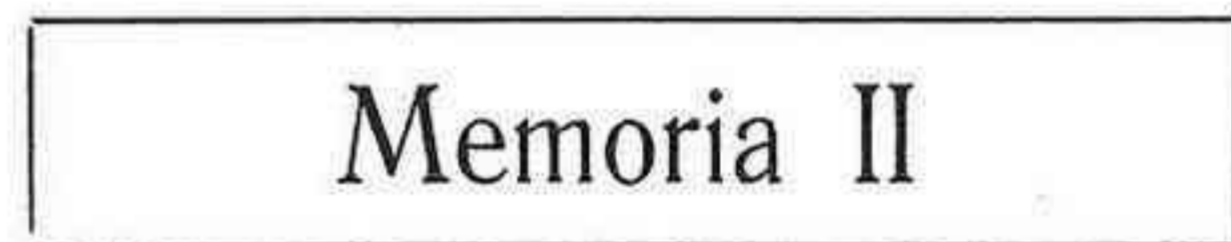
ENRIC LAPEDRA FÁBREGA

IV

M. B. F.

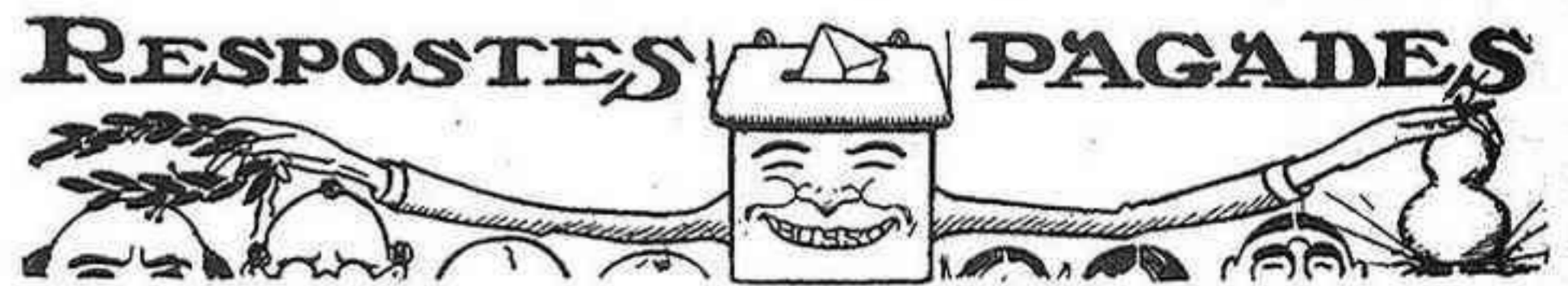
V

JOSEP GORINA ROCA

SOLUCIONS als darrers Trencap-caps

A la Xarada I: *Nausica*.—A la Xarada II: *Matilde*.—A la Targeta: *La reina jove-Guimerà*.—A l'Anagrama: *Contra-Contrat*.—Al Geroglic I: *President*.—Al Geroglic II: *Remesa*.

Aixerf: El xisto es graciós fins a cert punt; però, per sa mateixa sobtlesa, escaparia a la comprensió de molta gent.—Elere: Com a dibuixos no's poden aprofitar. Semblen fets d'un aprenent desaplicat.—F. Llaveiol: Ens agraden més els del seu company Sherlock-Komes.—J. B. T. (Pep Cistellé): Ho sento, però, al meu modo de veure, no ha estat encertat en res, aquesta vegada.—Joaquim Puig: N'utilisarem un, y ab prou feines.—Andreu Grau: El pensament, base de la poesia, no es nou; y, tocant a la forma, tampoc es massa recomanable.—A. Soler: No'm convé, no. Ni de franc, ja ho veu.—Pere Noro: Els seus versos varen fer tard; y es llàstima, perquè haurien vingut de perilla pera l'extraordinari.—Pret Prat: S'hi noten magnífiques disposicions, però no'm sembla insertable, encara.—Un Lloro M.: La solució d'una de les xarades ja s'ha explotat massa entre'ls ilustres trencap-closcaires. Les altres endevinalles són fluixes.—Sherlock-Komes: Anirà, si l'espai ho permet.—Pret Prat: Pot passar quan vulgui a recollir-lo. Denota excelents disposicions, però no'ns convé.—S. Maymí (Cassà de la Selva): Del dibuix de l'iglesieta no'n fariem res. Gracies per la bona intenció, no obstant.—Luts: S'agraeixen els piropos, però l'original và a la panera.—C. Salamé: Moltes mercès.—Josep Bernet T.: Lo unic que trobo aprofitable es el *retall*, que'l guardo pera *La Campana*.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ANUNCI **NAPOLEÓN** en la guerra y en la paz

Cien anécdotas famosas de BONAPARTE

Un tomo: Ptas. 1

OBRA NOVA

SANTIAGO RUSIÑOL

L'ILLA DE LA CALMA

Edició de luxe, impresa sobre paper de fil

Preu: 4 pessetes

LES CENT MILLORS POESIES DE LA LLENGUA CATALANA

Triades per E. MOLINÉ Y BRASÉS

Preu: UNA pesseta

Edició paper Japó Ptes. 15
» » fil » 6

OBRA NOVA

Historia dels moviments nacionalistes

Per A. ROVIRA Y VIRGILI

Proleg d'en Pere Corominas

Un volum: Ptes. 3

MAURA

por LUIS ANTON DEL OLMET
y ARTURO GARCÍA CARRAFFA

Un tomo: Ptas. 4

Resumen bibliográfico

AÑO XI

1913

Se reparte gratis

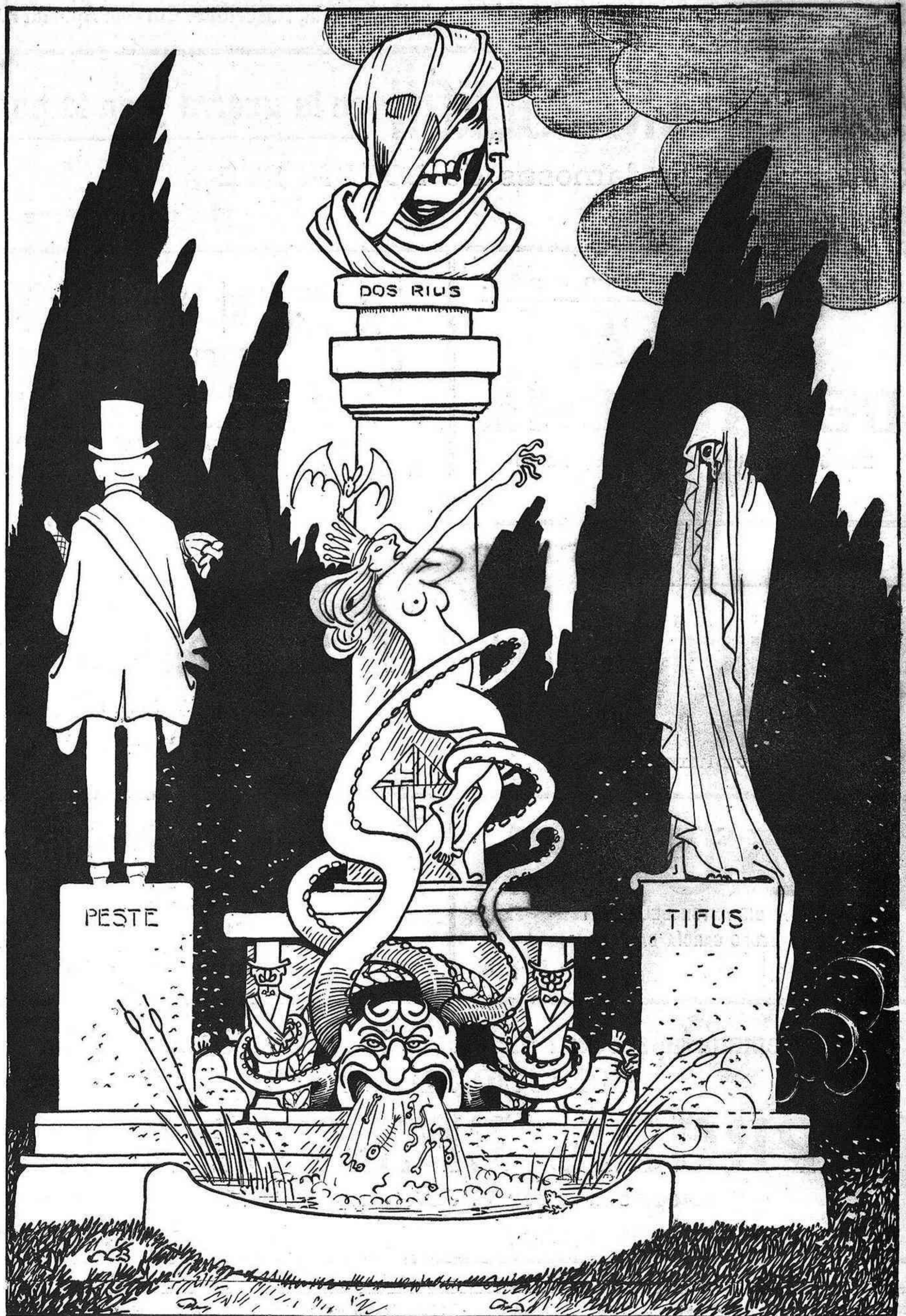
Esta semana aparecerá el tomo 116 de la notable y popular
COLECCIÓN DIAMANTE

PROSA EPISTOLAR

coleccionada por D. JUAN GIVANEL MAS

Un tomo: Ptas. 0'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

¿SERVEIX?

Progete de monument destinat a commemorar el famós acord de les aigües.